

Crisi, cultura, sector cultural i desobediència

Published by [Interacció](#) [1] on 10/06/2013 - 10:15 | Last modification: 05/02/2026 - 15:01

[Jordi Oliveras](#) [2] | [Nativa](#) [3]

El passat divendres 10 de maig vaig participar a Interacció en una taula rodona, amb Lluís Pasqual, Jaume Antich, Jordi Pascual, Mercedes Giovinazzo, i moderada per Rita Marzoa, que portava per títol **“La sostenibilitat de la cultura: recursos públics, recursos privats”**. Abans de la xerrada vaig publicar [uns apunts](#) [4] al meu bloc buscant contrastos per a polir la intervenció. Ara, un cop passat, reelaboro una mica aquelles idees incorporant algunes coses sorgides de l'experiència.

Quin és el problema?

La preocupació que sembla recollir el títol de la taula és lògica, la qüestió de la davallada de recursos per la cultura en els darrers anys és un problema real que angossa a molta gent (artistes, gestors, empresaris,...) i ens fa preguntar-nos per la sostenibilitat del que hi havia. Però alhora, tal com es presenta, sembla assumir un parell de supòsits enganyosos que convé atendre abans de buscar respostes:

- **Entendre la cultura com quelcom consensuat.** Quan es parla de la sostenibilitat de LA cultura es dona per fet que la cultura és un bé o una activitat que tots entenem igual, i sobre el qual hi ha una visió compartida. En realitat crec que no tots pensem el mateix quan diem que ens preocupen la cultura i la seva sostenibilitat. I tampoc crec que tota l'activitat cultural es trobi en les mateixes dificultats materials per a desplegar-se.

- **La crisi d'allò públic com a fatalitat.** L'altra qüestió que sembla acceptar el títol és que cal assumir el declivi dels recursos públics i buscar solucions en els privats. És un plantejament discutible i discutit, no podem considerar l'anomenada crisi com una mena de catàstrofe natural sense responsables i irreversible. Negar aquesta premisa ens convida a pensar en respostes diferents. També ens hem de preguntar si l'entorn privat lucratiu és realment la garantia de la cultura que volem preservar.

Ens trobem en crisi general, és cert. Una crisi que també afecta el model de gestió i potser de comprensió de la cultura. El que no és gens evident és que aquesta crisi afecti de la mateixa manera a tothom, ni que la solució favorable a tots els propòsits culturals estigui en els recursos privats. Enlloc d'acceptar la idea de la cultura com un únic bé comú en crisi, ens hauríem de preguntar quina és la cultura en crisi en l'actual procés (i quina l'afavorida). Enlloc d'acceptar la crisi com un procés que ens obliga a renunciar a recursos públics, pot ser convenient plantejar-nos el perquè de la crisi d'aquests, i potser actituds resistents a aquest procés d'expropiació.

Quina cultura?

Però per aclarir-nos millor potser aniria bé una breu reflexió sobre com mirem la cultura. Per a mi hi ha quelcom estrany quan parlem de “dret a la cultura” o quan diem coses semblants a “sense recursos no hi ha cultura”. Encara que quedi de mal dir -algú pensarà que és un argument perillós-, a mi em sembla que la cultura és quelcom consubstancial als homes i les dones, i per tant, del que no és possible privar-nos.

Enlloc de fer referència a una hipotètica desaparició de la cultura, crec que quan diem que temem per la pèrdua de la cultura ens podem estar referint a dues coses diferents: una, al risc de que determinades opcions o expressions culturals es perdin; l'altra, a la por a que deixin d'existir determinats recursos i oficis relacionats amb el tema. No són motius a menystenir, ens pot preocupar, per posar exemples tòpics, que determinades expressions minoritàries no es perdin, podem pensar que el bagatge humanista s'ha de conservar i transmetre,... i també podem pensar que les estructures estatals, indústries, artistes i altres treballadors especialitzats en cultura són beneficiosos i cal protegir-los, o inclús ens pot preocupar la supervivència vital dels treballadors culturals, independentment de cap consideració teòrica, però en tots aquests casos millorariem el debat si especifiquéssim què és el que volem preservar i parléssim de la seva necessitat, enlloc d'amagar-nos en declaracions globals i apocalíptiques, o en la defensa d'un sistema suposadament neutre que en el fons conté moltes contradiccions i actuacions contraposades.

Caldria revisar també com pensem el procés de producció cultural. Quan parlem de cultura ens acostumem a referir a un extens nombre d'actors: artistes, gestors públics i privats, indústries, persones,... i també a les seves relacions: es diuen coses semblants a "*sense artistes no hi ha cultura*", "*sense indústria no hi ha creadors*"... Aquestes darreres expressions responen a un relat que posa en el centre de la diana cultural paraules com qualitat i producció de riquesa i ho orienta tot a l'entorn d'això. Es suposa que la indústria és el motor de la cultura. Es dona per fet que hi ha cultura perquè hi ha diners a obtenir. Que hi ha gestors que la fan possible gràcies al seu treball planificat. Que els creadors poden crear gràcies a la professionalització i expectativa econòmica. Que el "públic" és necessari perquè sinó no funciona tota aquesta maquinària, i fins i tot que cal que aquest estigui format per a que sigui millor consumidor, o, qui sap, artista del futur.

En la línia del que apuntava, pensant que la cultura és consubstancial a l'ésser humà, aquest relat és obscè. La cultura només té sentit en tant que material simbòlic que fem servir les persones, i acostuma a produir-se i prendre sentit en la nostra activitat quotidiana, quan estimem, quan ens sentim sols, quan pensem en la mort, quan ens preguntem pel món, quan sentim dolor, quan toquem, oïrem, mirem, escoltem, quan ens preguntem pels altres, quan treballem, quan pensem en el cosmos,... D'altra banda, inclús quan el nostre rol és d'espectadors de les expressions artístiques, i en la línia del que explica l'estètica de la percepció, només podem parlar de cultura quan una proposta s'encarna en una persona que està escoltant, veient, pensant, sentint,... fent seva una expressió, i en el sentit que aquesta persona ho rebi (i no quan capta "la interpretació correcta", com pensen alguns).

Partint d'això, hauríem d'entendre els creadors com especialistes que treballen el magma cultural en un procés implícit de delegació social, i els gestors i estructures de gestió -públiques o privades- com a instruments al servei d'aquests processos, i no a la inversa.

[Continueu llegint a la font original](#) [5]

[Inicia sessió](#) [6] o [registra't](#) [7] per enviar comentaris

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: valor públic de la cultura

- [8]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2013/06/10/crisi-cultura-sector-cultural-i-desobediencia-jordi-oliveras>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://interaccio.diba.cat/members/oliverasj>

[3] <http://www.nativa.cat/>

[4] <http://jordioliveras.blogspot.com.es/2013/05/participacio-interaccio.html>

[5] <http://www.nativa.cat/2013/06/crisi-cultura-sector-cultural-i-desobediencia/>

[6] <http://interaccio.diba.cat/>

[7] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[8] <https://interaccio.diba.cat/node/3915>

